

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історико-політичні студії:
Історія політичної думки України

для студентів

спеціальності	052 Політологія
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	052.00.01 Політологія

ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код: 354
Начальний відділ
моніторингу якості освіти
Програма: 0809/21
(підпис) (прізвище, ініціал)
« 20 21 р.

Київ – 2021

Розробник:

Костюк Тетяна Олександрівна, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри політології Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Костюк Тетяна Олександрівна, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри політології Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри політології Історико-філософського факультету

Протокол 1 від 15.09 2021 року

Завідувач кафедри _____

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 17.09.2021 р.

Гарант освітньої програми _____

Робочу програму перевірено

18.09.2021 р.

Заступник декана _____ Завадський В.М.

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р., протокол № _____

©Костюк Т. О. 2021 р.
© Київський університет імені
Бориса Грінченка, 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3/ 90	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	10	
Самостійна робота	32	
Форма семестрового контролю	Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Формування системи знань про основні етапи й особливості розвитку політичної науки в Україні.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей освітньої програми підготовки:

ЗК-01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК-03	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК-04	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК-06	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
СК-01	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК-02	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
СК-03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК-04	Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
СК-05	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
СК-06	Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК-07	Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
СК-09	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

3. Результати навчання за дисципліною

РН-01	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
РН-03	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
РН-04	Мати навички професійної комунікації.
РН-06	Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
РН-07	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

PH-08	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
PH-09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
PH-10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
PH-11	Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
PH-12	Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
PH-13	Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
PH-14	Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
PH-16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.							
Тема 1. Суспільно-політичні ідеї Київської княжої доби.	8	2	2				4
Тема 2. Суспільно-політичні ідеї XVI-XVII століть.	8	2	2				2
Тема 3. Суспільно-політичні ідеї XVIII століття.	8	2	2				4
Модульний контроль 1	2						
Разом	22	6	6				10
Змістовий модуль II.							
Українська політична думка XIX – початку XX століття.							
Тема 4. Суспільно-політичні ідеї діячів Кирило-Мефодіївського товариства. Погляди Т.Шевченка.	8	2	2				2
Тема 5. Суспільно-політичні ідеї народників і громадівців.	8	2	2				4
Тема 6. Трансформація народницьких ідей до ідеї самостійництва й українського консерватизму.	8	2	2				4
Модульний контроль 2	2						
Разом	22	6	6				10

Змістовий модуль III.							
Політична думка в Україні у XX-XXI століттях							
Тема 7. Політичні ідеї в Україні за радянської доби	5	2	2				2
Тема 8. Зародження та засади українського націонал-патріотизму.	3	2	2				2
Тема 9. Розвиток української державницької традиції у західній політичній науці.	3	2	-				-
Тема 10. Політичні погляди «шестидесятників» і діячів дисидентського руху.	8	4	2				4
Тема 11. Розвиток політичної науки після здобуття незалежності.	8	2	2				4
Модульний контроль 3	2						
Разом	28	10	8				12
Підготовка до проходження контрольних заходів	16						
Усього	90	22	20				32

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.

Тема 1. Суспільно-політичні ідеї Київської княжої доби.

Вплив християнізації Русі на суспільно-політичну думку. Політичні ідеї у «Слові про благодать», «Повісті минулих літ» і «Повчанні» Володимира Мономаха. Творчість Кирила Туровського і Даниїла Заточника. Причини і наслідки політичної роздробленості Київської Русі.

Основні поняття теми:

київська княжа доба, християнство, політична розробленість Київської Русі.

Тема 2. Суспільно-політичні ідеї XVI-XVII століть.

Політичні ідеї доби Галицько-Волинського князівства і Литовської доби. Суспільно-політичні погляди представників Острозької школи. Політичні ідеї Ю.Дрогобича та С.Оріховського. Просвітницькі ідеї в Києво-Могилянській академії. Концепт «Третій Рим» проти концепту «Київ - другий Єрусалим». Політичні ідеї доби національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького.

Основні поняття теми:

Галицько-Волинське князівство, ВКЛ, Острозька школа, Києво-Могилянська академія, козацтво.

Тема 3. Суспільно-політичні ідеї XVIII століття.

Політичні погляди Ф.Прокоповича. Спроба відродження державницької ідеї за гетьманування І.Мазепи. Конституціоналізм П.Орлика. Погляди на людину і суспільство Г.Сковороди. «Історія русів». Проникнення в Україну з Європи суспільно-політичних ідей Нового часу. Масонство. Суспільно-політичні погляди І.Котляревського і В.Капніста.

Основні поняття теми:

Конституціоналізм, масонство, Новий час в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Українська політична думка XIX - початку XX століття.

**Тема 4. Суспільно-політичні ідеї діячів Кирило-Мефодіївського товариства.
Погляди Т.Шевченка.**

«Книга буття українського народу» і «Статут слов'янського братства». Політичні погляди М.Костомарова, П.Куліша, М.Гулака. Суспільно-політичні погляди Т.Шевченка.

Основні поняття теми:

Кирило-Мефодіївське товариство, статут.

Тема 5. Суспільно-політичні ідеї народників і громадівців.

Суспільно-політичні погляди Київської громади. Політичні ідеї М.Драгоманова. Трансформація поглядів І.Франка від громадівського соціалізму до національної ідеї. Розвиток марксистських ідей в українській політичній думці (С.Подолінський, О.Терлецький, М.Павлик, М.Зібер, Ю.Бачинський). Політичні погляди Б.Грінченка. Ідейні засади «Братства тарасівців».

Основні поняття теми:

народництво, громадівство, український марксизм, український соціалізм, радикалізм.

Тема 6. Трансформація народницьких ідей до ідеї самостійництва й українського консерватизму.

Самостійницький проект М.Міхновського та його розвиток в українській політичній думці першої половини XX ст. Історіософські і політичні погляди М.Грушевського і представників його школи. Консерватизм В.Липинського та його історична доля. Соціально-політичні погляди В.Винниченка і С.Петлюри. Ідейні засади ЗУНР та Карпатської України. Політичні погляди А.Волошина та діячів Українського національного об'єднання. Політичне русофільство на західноукраїнських землях і його історична доля.

Основні поняття теми:

самостійництво, націоналізм, соціалізм, консерватизм, українська історіософія, ЗУНР, Карпатська Україна, русофільство.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Політична думка в Україні у XX-XXI століттях.

Тема 7. Політичні ідеї в Україні за радянської доби.

Український націонал-комунізм (А.Річицький, М.Волобуєв, В.Шахрай, С.Мазлах, Ю.Лапчинський та інші). М.Хвильовий і «хвильовизм». Засади політики українізації. Політичні погляди М.Скрипника й О.Шумського. Боротьба

з теорією двох культур Д.Лебеда. Світоглядні переконання діячів «розстріляного відродження». Й.Сталін про національну політику в СРСР.

Основні поняття теми:

націонал-комунізм, українізація, «хвильовизм», «розстріляне відродження», сталінізм.

Тема 8. Зародження та засади українського націонал-патріотизму.

Політичні засади ОУН. Політичні погляди Ю.Липи. Націократичний проєкт М.Сціборського. Політичні ідеї Є.Онацького. «Чинний» націоналізм Д.Донцова. С.Бандера як ідеолог і політичний провідник українського націоналізму. Творчий націоналізм (Д.Паліїв, М.Шлемкевич). Політичні погляди ідеологів націоналізму П.Федуна, О.Дяківа, Я.Бусела, Ю.Вассіяна, Р.-Р.Єндика, В.Мартинця. Демократичний націоналізм І.-Т.Мітринги. Погляди на український національний рух Л.Ребета і «двійкарів».

Основні поняття теми:

український націоналізм, націократія, «бандерівці», «мельниківці», «двійкарі».

Тема 9. Розвиток української державницької традиції у західній політичній науці

Ліберальна політична філософія І.Лисяка-Рудницького. Український неомарксизм на Заході (Р.Роздольський, І.Майстренко, В.Голубничий). Історіософські та суспільно-політичні погляди О.Оглоблина і його учнів. Українська історіософія державницького напрямку в США (О.Пріцак, Р.Шпорлюк, Т.Гунчак, М.Семчишин та інші).

Основні поняття теми:

українська діаспора, український неомарксизм, діаспорна історіософія.

Тема 10. Політичні погляди «шестидесятників» і діячів дисидентського руху.

Процес русифікації і денаціоналізації в радянській Україні та протидія йому з боку націонал-демократичної інтелігенції. Суспільно-політичні погляди І.Дзюби. Причини зародження правозахисного руху в Україні. Національний романтизм (М.Руденко, О.Бердник). Програмні документи Української Гельсінкської групи. Політичні погляди Л.Лук'яненка і В.Чорновола. Світоглядні переконання В.Стуса. Політична етика не насилля українських правозахисників.

Основні поняття по темі:

«шістдесятництво», дисидентство, русифікація, правозахисний рух, національний романтизм, УГГ.

Тема 11. Розвиток політичної науки після здобуття незалежності.

Ідеї подолання потсколоніальної свідомості. Вітчизняна етнополітологія. Сучасний етап у розвитку українського націоналізму. Осмислення проблем державотворення в сучасній українській політології.

Основні поняття теми:

постколоніальна свідомість, етнополітологія, український націоналізм, державотворення.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
Відвідування лекції	1	3	3	4	4	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			86		87		104
Максимальна кількість балів: 277							
Розрахунок коефіцієнта: $60/277=0,22$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основою і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- індивідуальна та групова робота на практичних заняттях;
- підготовка творчих робіт (реферат, есе, виступ на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульними контрольними роботами.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2.	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3.	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4.	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5.	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

Завдання для самостійної роботи за темами:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Історична генеза політичних ідей з прадавніх часів до XIX століття.		10	25
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати питання: міфологічний світогляд дохристиянського періоду.	4	5
2	В контексті другої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: унія та її значення для розвитку політичної думки.	2	5
3	В контексті третьої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: становлення імперської політичної думки в Росії та роль у цьому вихідців з України.	4	5
Змістовий модуль II. Українська політична думка XIX – початку XX століття.		10	25
4	В контексті четвертої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: вплив західних ідей на суспільно-політичні погляди «кирило-мефодіївців»: слов'янофільство, відмінне від російського.	2	5
5	В контексті п'ятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: причини появи народництва, ідея українського народу у літературних творах XIX століття.	4	5
6	В контексті шостої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: політичне українофобство (В.Шульгін, С.Щоголев, А.Стороженко, О.Волконський, П.Струве).	4	5
Змістовий модуль III. Політична думка в Україні у XX-XXI століттях.		12	30
7	В контексті сьомої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: внесок української діаспори у розвиток патріотизму в Україні радянського періоду	2	2
8	В контексті восьмої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: вектори становлення і розвитку патріотизму в Україні у 1920-1950 рр.	2	2
9	В контексті дев'ятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: особливості розвитку політичної думки української діаспори.	4	5
10	В контексті десятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: міфологема «радянський народ» та її насадження в радянських	2	3

	республіках		
11	В контексті одинадцятої теми студенти повинні самостійно опрацювати питання: український політологічний дискурс щодо геополітичногорозвитку України.	2	3
		Разом	32
			80

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) *Методи усного контролю:* робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- б) *Методи письмового контролю:* вхідні тести, практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація особистого проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю:* мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART-технологій.
- г) *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит.
- Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Становлення і розвиток політичної думки в епоху Київської Русі: вплив хрещення Русі на філософську і політичну думку.
2. Політичні ідеї у «Слові про закон і благодать» та «Повісті минулих літ».
3. Політико-правові ідеї «Повчання Володимира Мономаха».
4. Співвідношення духовної і світської влади у творчості Кирила Туровського і Данила Заточника.
5. Політичні ідеї Галицько-Волинського літопису і Литовських статутів.
6. Сутність держави і влади у творчості С.Оріховського-Роксолана.
7. Соціально-політичні передумови унії.
8. Суспільно-політичні погляди Братств і діячів Острозької академії.
9. Суспільно-політичні погляди Й.Верещинського.
10. Філософські і суспільно-політичні погляди діячів Київської академії (П.Могила, І.Борецький, І.Гізель та інші).
11. Політико-правова концепція Ю.Немирича.
12. Політичні погляди творців С.Яворського і Ф.Прокоповича.
13. Політико-правові ідеї П.Орлика.
14. Політичні ідеї у козацьких літописах.
15. Суспільно-політичний ідеал Г.Сковороди.
16. Ідеологічні засади українських автономістів (І.Котляревський, В.Полетика, В.Капніст та інші) та українських декабристів.
17. «Історія русів» як політичний маніфест автономістів.
18. Суспільно-політичні ідеї представників Кирило-Мефодіївського товариства. Політичні погляди Т.Шевченка.
19. Суспільно-політичні погляди діячів «Руської трійці».
20. Народництво В.Антоновича.
21. Концепція державності М.Драгоманова.

22. Соціалістичне народництво (С.Подолінський, О.Терлецький, Ю.Бачинський, М.Порш, Д.Антонович, В.Старосольський).
23. Еволюція у поглядах на суспільство і державу у творчості І.Франка.
24. Концептуальна українофобія як ідеологія російського шовінізму (П.Струве, А.Стороженко, В.Шульгін, С.Щоголев, О.Волконський).
25. Ідея незалежності України у творчості М.Міхновського.
26. Між соціалізмом і націоналізмом: політична історіософія М.Грушевського.
27. Ідея Галичини як українського П'ємонту.
28. Український консерватизм В.Липинського.
29. Москвофільство і радянофільство: сутність, еволюція, причина кризи.
30. «Чинний націоналізм» Д.Донцова: головні засади.
31. Націократичні ідеї М.Сціборського.
32. Суспільно-політичні погляди Ю.Липи.
33. Ідейні засади ОУН (Ю.Вассиян, Є.Онацький, В.Мартинець та інші).
34. Ідейні засади ОУН (революційної), доктрина організованого націоналізму (С.Бандера, С.Ленкавський, П.Мірчук, Я.Стецько та інші).
35. Повоєнна еволюція політичних ідей українських націоналістів.
36. Український націонал-комунізм (С.Мазлах, В.Шахрай) та самостійництво українських есерів (П.Христюк, Ю.Охримович та інші).
37. Передумови та суть політики коренізації в 20 – на початку 30-х рр. Політичні погляди М.Скрипника, Г.Гринька та О.Шумського.
38. Концепція боротьби двох культур Д.Лебеда та дискусія навколо неї. Історіософські погляди М.Яворського.
39. Український економічний націоналізм М.Волобуєва.
40. Суспільно-політичні погляди М.Хвильового.
41. Суспільно-політичні погляди діячів «Розстріляного Відродження».
42. Ліберальна політична філософія І.Лисяка-Рудницького.
43. Український неомарксизм (Р.Роздольський, І.Майстренко, В.Голубничий).
44. Історіософські та суспільно-політичні погляди О.Оглоблина і його учнів.
45. Українська історіософія державницького напрямку в США (О.Пріцак, Р.Шпорлюк, Т.Гунчак, М.Семчишин та інші).
46. Радянологія як напрямок політичної науки. Розвиток радянологів в українській діаспорі.
47. Політичні ідеї представників політики русифікації України (В.Щербицький, В.Маланчук, А.Скаба) та ідейна протидія русифікації (І.Дзюба).
48. Концепції політичного етичного спротиву засновників УГГ (М.Руденко, О.Бердник, Л.Лук'яненко, М.Мариневич, В.Стус, В.Чорновіл та інші).
49. Політичні погляди релігійного дисидентства.
50. Реакція українських інтелектуалів на Перебудову: ідеологічне протистояння у Верховній Раді УРСР (ідеологія «Народної ради» проти «групи 239»).
51. Етнополітичні дослідження в Україні.
52. Проблеми історичної пам'яті та постколоніальної свідомості.
53. Сучасні геополітичні процеси та українська політична думка.
54. Трансформація ідеологій в процесі українських виборів.

6.6 Шкала оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 32 год., семестровий контроль 30 год.

Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2(1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (3 б.)	Л.8 (1 б.)	Л.9 (1 б.)	Л 10 (1 б)	Л. 11 (1 б)
Семінарські заняття (теми, бали)	С1. (11 б.)	С2. (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7, 8 (11 б.)	С.9 (22 б.)	С.10 (11 б.)	С.11 (11 б.)	С.12 (11 б.)
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)	СР до Т 8 (5 б.)	СР до Т 9 (5 б.)	СР до Т 10 (5 б.)	СР до Т 11 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)			МКР 2 (25балів)			МКР 3 (25 балів)				
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)										

8. Рекомендовані джерела

а) основні:

1. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень // У кн. : Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с. С. 325–380.
2. Барчій І. М. Проблеми політичної науки в умовах Болонського процесу. Грані. 2012. № 9 (89). С. 87–90.
3. Бойко О. Д. Досвід суспільно-політичної трансформації України в добу перебудови (квітень 1985 – серпень 1991 р.). Нова політика. 1998. № 2. С. 32–34.
4. Бульбенюк С. С., Манелюк Ю. М. Історія політичної думки : Практикум. К. : КНЕУ, 2014. 190 с.
5. Дем'янчук О. П. Політична і громадянська освіта як політичний інститут: потреба формування в Україні. Гілея. 2015. Вип. 102. С. 412–416.
6. Історія політичної думки: навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ – 2000, 2014. 765 с.
7. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ–2000, 2017. Т. 2.: ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.
8. Кармазіна М. Політична наука в Україні: дисертаційний аспект. Політичний менеджмент. 2008. № 3. С. 17–28.
9. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія. Політичний менеджмент. 2010. № 1. С. 19–33.
10. Колодій А. Предметне поле політичної науки в сучасний період. У кн. : Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с. С. 44–91.
11. Кочубей Л. Фундатор сучасної політичної науки в Україні: штрихи до портрета доктора філософських наук Фелікса Михайловича Рудича. Трибуна. 2010. № 7/8. С. 5.
12. Курас І. Ф. Етнополітологія. Перші кроки становлення. К. : Генеза, 2004. 734 с.
13. Новітня політична лексика (неологізми, okazionalizmi та інші новотвори) / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 492 с.
14. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 2. 535 с.

15. Політологія: навч. енцикл. слов. довід. / за наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 779 с.
16. Рябов С. Г. Політична наука в Україні ХХІ століття: стан та перспективи розвитку: до-слідження. К. : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 103 с.
17. Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2015. 396 с.
18. Федорчук О. Інституціоналізація політичної науки в Україні. Політологія: навч. енцикл. слов.-довід. / за наук. ред. Хоми Н. М. Львів : Новий Світ-2000, 2014. С. 258–259.
19. Федорчук О. О. Конгреси українських політологів як відображення актуальних проблем політичної науки / Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (23–24 вересня 2016 р., м. Херсон) [«Історичні, соціологічні, політологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень»]. Херсон: Видавн. дім «Гельветика», 2016. С. 142–145.
20. Шайгородський Ю. Нова суспільно-політична реальність та перспективи розвитку політичної науки в Україні. Політикус. 2015. № 2. С. 14–19.

б) додаткові:

1. Винниченко В. Відродження нації. К., 1990.
2. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? К., 1991.
3. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. К., 1993.
4. Драгоманов М. Вибране. К., 1991.
5. Липинський В. Листи до братів-хліборобів: про ідею і організацію українського монархізму. Філософська і соціологічна думка. 1991. № 10.
6. Лисяк-Рудницький І. Історичне есе: У 2 т. К.: Основи, 1994.
7. Міхновський М. Самостійна Україна. Політологічні читання. 1992. № 2.

в) англomовні:

1. Bertelsen O. (2020). Revolution and War in Contemporary Ukraine: The Challenge of Change.
8. Coleman H. (2015-2016). History, Faith, and Regional Identity in Nineteenth-Century. Kyiv:
9. Father Petro Lebedyntsevas Priest and Scholar. HARVARD UKRAINIAN STUDIES, Vol. 34(Number 1-4), 343-372.
10. Graziosi A. (2019). A Century of 1917s: Ideas, Representations, and Interpretations of the October Revolution, 1917–2017. HARVARD UKRAINIAN STUDIES, Vol. 36 (Number 1–2),9-44.
11. Halperin, Charles J. (2019). Hrushevs'kyion the Tatars. HARVARD UKRAINIAN STUDIES, Vol. 36 (Number 1–2), Pages 175-193.
12. Herlihy, P. (1989). Mykhailo Hrushevsky: The Politics of National Culture [Reviewby T. M.Prymak]. The American Historical Review, 94(4), 1135–1136. <https://doi.org/10.2307/1906708>

13. Kemsley, D.E.. (1983). Official publications of the Soviet Union and Eastern Europe 1945–1980: a selectannotated bibliography. *Social Science Information Studies*. 3. 261-262.10.1016/0143-6236(83)90056-X.
14. Ledonne, John P. (2020). Regimental Colone ls in the Hetmanate (1708–1785): A Study in Genealogy. *HARVARD UKRAINIAN STUDIES*, Vol. 37 (Number 1–2), 83-149.
15. Leipzig Studies on the History and Culture of East-Central Europe 5. Budapest: CEU Press,2019. 478 pp., ill., figures, tables, maps, notes, bibliography, index. ISBN (cloth) 978-963-7326-63-9.
16. Schmid U., Myshlovska, O. (2020). Regionalism without Regions: Reconceptualizing Ukraine’s Heterogeneity. *HARVARD UKRAINIAN STUDIES*, Vol. 37 (Number 3–4), 429-432.
17. Stevens, Mary. (2015). Canadian Publications on the Soviet Union and Eastern Europe for 1983. *Canadian Slavonic Papers*. 26. 318-350. 10.1080/00085006.1984.11091784.
18. *HARVARD UKRAINIAN STUDIES*. Volume 37 (Number 1–2), 241-244.